

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski *Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 5/2009

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	3
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	6
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.05.2009 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	6
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.05.2009 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	7
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.05.2009 rok.....	7
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.05.2009r.....	8
2.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	9
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	SPO - podsumowanie.....	10
2.	Modernizacja gospodarstw.....	11
3.	Produkcja ekologiczna.....	13
4.	Rozwój mikroprzedsiębiorstw.....	13
5.	Grunty orne.....	16
6.	Czynsz dzierżawny.....	16
7.	Produkty regionalne.....	17
8.	Działalność pozarolnicza.....	17
9.	Zalesianie gruntów.....	18
10.	System jakości żywności.....	19
11.	Sprzedaż działek.....	21
12.	Rybackie wsparcie.....	21
13.	Pomoc dla środowisk popegeerowskich.....	21
14.	Zalesienia.....	22
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	III Ogólnopolski Kongres Odnowy Wsi.....	22

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

W kwietniu br. w porównaniu do stanu z końca marca, liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 3,7% tj. o 3 814 osób. Jest to optymistyczny symptom, zważywszy, że od początku roku obserwowaliśmy znaczne przyrosty liczby bezrobotnych. Analizując skalę spadku poziomu bezrobocia w kwietniu br. należy stwierdzić, iż w porównaniu z analogicznym okresem w latach ubiegłych jest ona niewielka biorąc pod uwagę rozpoczęcie sezonu na prace w budownictwie, ogrodnictwie, rolnictwie i turystyce. Np. w kwietniu 2008 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 5 tys., a w 2007 roku o ponad 6,8 tys. Mimo optymistycznego sygnału w kwietniu, od początku roku liczba bezrobotnych wzrosła o 12,8% tj., o 11 202 osoby, a w stosunku do kwietnia 2008 roku o 9,7% tj. o 8 747 osób. Ostatecznie, liczba bezrobotnych na Warmii i Mazurach w końcu kwietnia br. wynosiła 98 622 osoby.

W kwietniu 2009 roku, w porównaniu do marca, liczba bezrobotnych wzrosła w powiatach: elbląskim (o 139 osób) i nowomiejskim (o 29 osób). W pozostałych, poziom bezrobocia był niższy (od 30 osób w powiecie ostródzkim do 580 osób w powiecie kętrzyńskim). Analiza roczna zmian poziomu bezrobocia (kwiecień 2009 do kwietnia 2008) wykazuje wzrost liczby bezrobotnych w 16 powiatach województwa (od 97 osób w powiecie lidzbarskim, do 1 441 osób w Olsztynie), natomiast w pozostałych powiatach zaobserwowano spadek liczby bezrobotnych, w granicach od 9 osób w powiecie nowomiejskim do 366 osób w powiecie giżyckim.

W okresie kwiecień 2008 – kwiecień 2009 największy wzrost bezrobocia odnotowano w:

- mieście Olsztynie – o 41,2%,
- powiecie działdowskim – o 30,2%,
- powiecie oleckim – o 22,7%,
- powiecie ełckim – o 17,7%.

W kraju, w kwietniu w porównaniu do marca odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 2,1% (37,8 tys. osób), czyli o 1,6 pkt proc. niższy niż w regionie warmińsko – mazurskim. Liczba bezrobotnych w kraju w końcu marca br. wynosiła 1 721,0 tys. Względny (procentowy) spadek liczby bezrobotnych odnotowano w kwietniu we wszystkich województwach, przy czym najsilniejszy w:

- świętokrzyskim – o 4,8% (4 tys. osób),
- lubelskim – o 3,9% (4,5 tys. osób),
- zachodniopomorskim – o 3,9% (3,8 tys. osób),
- warmińsko – mazurskim – o 3,7% (3,8 tys. osób).

Gospodarka województwa warmińsko – mazurskiego nadal pozostaje w niezadowolającym stanie. Potwierdzają to dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie:

- Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w ciągu trzech miesięcy 2009r. wyniosło 135,1 tys. osób i było o 6,7% niższe niż przed rokiem.
- Według wstępnych danych w okresie styczeń-marzec 2009 r. w województwie oddano do użytkowania 906 mieszkań (o łącznej powierzchni użytkowej 88,1 tys. m²), co oznacza spadek do analogicznego okresu 2008 r. o 293 mieszkania tj. o 24,4%.
- W okresie styczeń-marzec 2009 r. przychody ze sprzedaży uzyskane przez przedsiębiorstwa przemysłowe o liczbie pracujących powyżej 9 osób osiągnęły wartość 4698,3 mln zł (w cenach bieżących) i były o 12,1% (w cenach stałych, tj. z uwzględnieniem inflacji i zmiany siły nabywczej pieniądza) niższe niż w takim samym okresie 2008 r.

- Sprzedaż detaliczna towarów zrealizowana w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w okresie styczeń-marzec 2009 r. wyniosła 1237,4 mln zł i była niższa o 10,4% w porównaniu z takim samym okresem roku ubiegłego.
- Sprzedaż hurtowa zrealizowana w przedsiębiorstwach handlowych w ciągu trzech miesięcy 2009 r. osiągnęła poziom 970,6 mln zł, tj. o 29,6% mniej niż w takim samym okresie 2008 r.

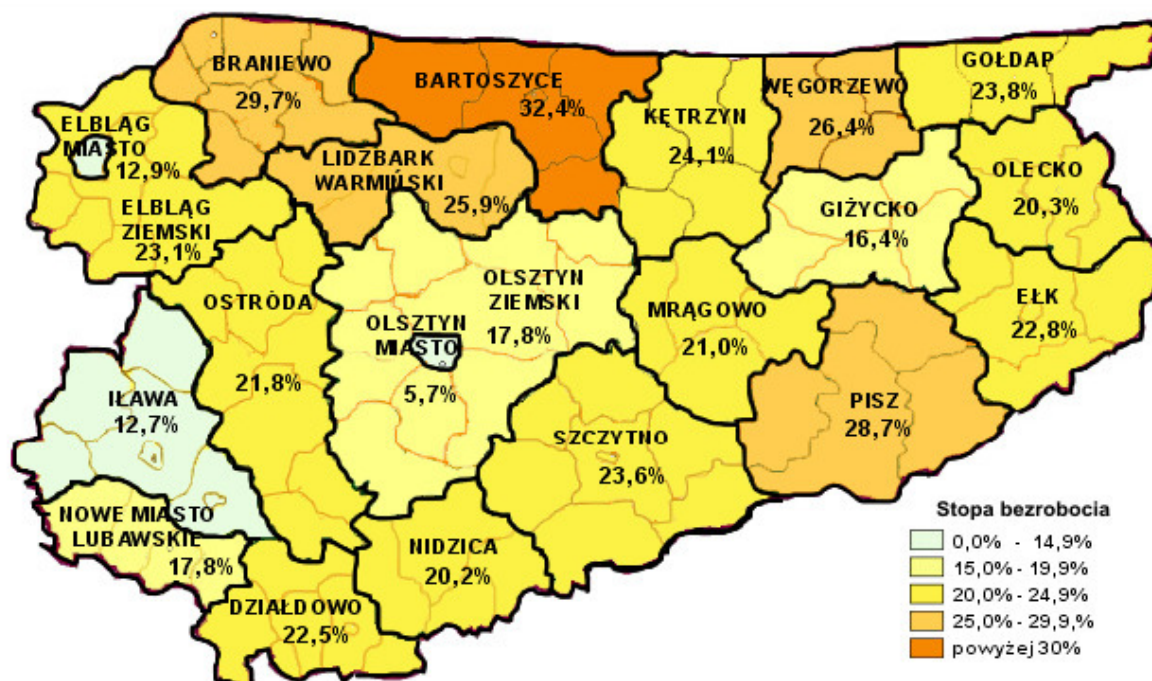
Na koniec kwietnia 2009 roku, stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 18,6% i była ponad 1,5-krotnie większa niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika wynosiła 11,0%. Oznacza to, że w województwie warmińsko – mazurskim na 100 osób aktywnych zawodowo przypada ponad 18 osób bezrobotnych. Wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim w kwietniu br., w stosunku do marca zmalał o 0,5 pkt proc. Jednakże w porównaniu z kwietniem 2008 roku stopa bezrobocia zwiększyła się o 1,2 pkt proc. W kraju w porównaniu do marca br., spadek wskaźnika stopy bezrobocia wynosił 0,2 pkt proc., natomiast w porównaniu do kwietniu roku ubiegłego stopa bezrobocia w kraju zwiększyła się o 0,5 pkt proc. Natężenie bezrobocia w regionie jest nadal najwyższe w Polsce. W regionie warmińsko – mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą bezrobocia znacznie wyższą niż średnia w województwie, ale są też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia. Najniższą stopą bezrobocia w kwietniu charakteryzowały się:

- miasto Olsztyn – 5,7%,
- powiat iławski – 12,7%,
- miasto Elbląg – 12,9%.

Natomiast najwyższa stopa bezrobocia występowała w powiatach:

- bartoszyckim – 32,4%,
- braniewskim – 29,7%,
- piskim – 28,7%,
- węgorzewskim – 26,4%.

Mapa 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w kwietniu 2009 r.

6. Podsumowanie

1. W kwietniu br. w porównaniu do stanu z końca marca, liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 3,7% tj. o 3 814 osób. Jest to optymistyczny symptom, zważywszy, że od początku roku obserwowaliśmy znaczne przyrosty liczby bezrobotnych. Analizując skalę spadku poziomu bezrobocia w kwietniu br. należy stwierdzić, iż w porównaniu z analogicznym okresem w latach ubiegłych jest ona niewielka biorąc pod uwagę rozpoczęcie sezonu na prace w budownictwie, ogrodnictwie, rolnictwie i turystyce. Np. w kwietniu 2008 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 5 tys., a w 2007 roku o ponad 6,8 tys. Mimo optymistycznego sygnału w kwietniu, od początku roku liczba bezrobotnych wzrosła o 12,8% tj., o 11 202 osoby, a w stosunku do kwietnia 2008 roku o 9,7% tj. o 8 747 osób. Ostatecznie, liczba bezrobotnych na Warmii i Mazurach w końcu kwietnia br. wynosiła 98 622 osoby.

2. Obserwowana ostatnio dekonstrukcja skutkuje także zwolnieniami pracowników w województwie warmińsko-mazurskim. W kwietniu 2009r. zwolnienia grupowe oficjalnie zapowiedziało 16 firm, na łączną liczbę 249 osób. Od początku br. zwolnienia grupowe zgłosiło 46 zakładów pracy na 1 780 osób. W okresie tym prace z tego powodu utraciło 1 016 osób z 21 firm. Generalnie od początku roku zarejestrowało się 1 291 osób, które utraciły prace z przyczyn dotyczących zakładu pracy, również tych, którzy zostali objęci zwolnieniami grupowymi. Ze względu na sytuację na lokalnych rynkach pracy, wywołaną światową recesją, Wojewódzki Urząd Pracy na bieżąco monitoruje lokalne rynki pracy, tak aby w każdej chwili podjąć w sytuacji kryzysowej, działania interwencyjne w zakresie wsparcia osób zagrożonych lub zwalnianych grupowo, a także pomocy pracodawcom mającym problemy z wykorzystaniem wszystkich dostępnych, wynikających ze znowelizowanej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, usług, programów i instrumentów rynku pracy.

3. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w końcu kwietnia 2009 roku kształtowała się na poziomie 18,6% (w kraju 11,0%). Regionalna stopa bezrobocia jest nadal najwyższa w Polsce.

4. W stosunku do kwietnia 2008 roku spadł, w ogólnej liczbie bezrobotnych, udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych (o 15,0 pkt proc.), kobiet (o 6,3 pkt. proc.), bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (o 3,0 pkt. proc.), mieszkańców wsi (o 1,9 pkt proc.), oraz osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 1,4 pkt proc.) Wzrósł natomiast udział następujących kategorii: bezrobotnych z prawem do zasiłku (o 5,3 pkt proc.), młodzieży do 25 roku życia (o 2,3 pkt proc.) oraz osób niepełnosprawnych (o 0,6 pkt proc.).

5. W kwietniu 2009 roku, urzędy pracy dysponowały 6 011 ofertami pracy, o 1 718 (o 40%) więcej niż w marcu oraz o 415 (o 6,5%) mniej niż w kwietniu przed rokiem. Ogółem od początku 2009 roku zgłoszono 16 608 ofert pracy, o 2 483, tj. o 13,0% mniej niż w tym okresie przed rokiem. Zmniejszenie liczby zgłaszanych wolnych miejsc pracy związane jest ze spowolnieniem gospodarczym i ograniczeniem zapotrzebowania na pracowników.

6. W województwie warmińsko – mazurskim widoczne staje się zjawisko rejestracji osób poszukujących pracy, po powrocie z zagranicy. Z ogólnej liczby osób napływających do bezrobocia w marcu 2,5% (297 osób) stanowiły osoby rejestrujące się po powrocie z pracy za granicą. Od początku roku w województwie warmińsko – mazurskim, zarejestrowano 1 655 takich osób.

7. W marcu 2009 roku, w różnych formach aktywizacji subsydiowanych z Funduszu Pracy, uczestniczyło 5 896 osób, a 4 513 osób podjęło prace niesubsydiowaną. W porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, liczba podejmujących pracę niesubsydiowaną zmalała o 19,4%. Natomiast o 15,8% wzrosła liczba uczestników aktywnych form.

8. Od początku 2009 roku zaktywizowano 14 554 osoby, a 12 987 osób podjęło pracę niesubsydiowaną. W okresie styczeń– kwiecień 2009 roku w porównaniu do analogicznego

okresu roku ubiegłego liczba podjęć pracy niesubsydiowanej zmalała o 27,6%, natomiast liczba uczestników aktywnych form wzrosła o 2,2%.

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Prawie połowa bezrobotnych zarejestrowanych w województwie (48 048 osób, tj. 48,7%) **zamieszkuje na wsi**. Przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 45 456 osób stanowili 50,6% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie się procentowego udziału mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych (do ubiegłego roku o 1,9 pkt. proc).

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.05.2009 rok – ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota wystawionych zleceń płatności
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	833	130 028 176,41	976	122 297 183,11
Ułatwianie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00	700	35 000 000,00
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89	73	124 629 153,44
Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	52 133 815,00	42	51 598 404,00
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00	133	7 899 459,37
Rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00	63	4 236 816,50
Razem	3 209	608 380 092,06	1 843	398 349 938,30	1 988	345 771 016,42

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach PROW na lata 2007-2013 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.05.2009r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy z EFROW	Liczba realizowanych umów i decyzji	Kwota podpisanych umów (decyzji)
Scalenie gruntów	0	0	0	0
Odnowa i rozwój wsi	137	53 125 839,00	0	0
Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	0	0	0	0
Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	0	0	0	0
Funkcjonowanie LGD	15	2 236 843,75	0	0
Razem	152	55 362 682,75	0	0

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.05.2009r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota zrealizowanych płatności
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków rybackich	33	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia	11	9	1 684 680,00	9	1 684 680,00
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	18	6	855 705,00	6	855 697,00
3.2 Chów i hodowla ryb	44	22	7 475 760,70	23	6 307 180,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	2	5 884 565,00	11	318 364,00
3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	27	15	1 590 139,98	15	1 496 851,98

3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	11	321 635,00	11	318 364,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	22	8	1 898 939,40	6	1 441 228,40
4.2 Działania społeczno-ekonomiczne	74	71	3 172 931,30	70	2 661 864,48
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	17	12	7 370 995,00	13	7 296 244,00
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	5	3	371 171,00	2	268 756,00
4.6 Działania innowacyjne	10	7	12 285 226,00	11	10 512 361,00
Razem	275	199	49 556 766,02	201	45 185 858,10

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

2. Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.05.2009r.

PROW 2007-2013	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2007	31 605 **	97 293 126*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2008	31 545**	96 323 365,49*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2009	31 354**	nie dotyczy
Renty Strukturalne – Kampania 2007	318**	338 232,89
Renty Strukturalne – Kampania 2008	345**	371 003,69
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2007	203**	9 761 493,40
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2008	134	5 240 214,56
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat II – Kampania 2008	31	317 376,32
Program rolnośrodowiskowy – kampania	1 197**	20 200 946,89

2008		
Program rolnośrodowiskowy – kampania 2009	1 258**	18 982 915,38
Grupy producentów rolnych	18**	1 735 359,99*
Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	190**	954 970,00
Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	218**	1 237 000,00
Modernizacja gospodarstw rolnych	824**	134 487 133,40
Modernizacja gospodarstw rolnych – II nabór (21-28.04.09r.)	1290**	228 971 798,79
Ułatwianie startu młodym rolnikom I nabór – 03.03.2008 rok	250**	12 500 000,00
Ułatwianie startu młodym rolnikom II nabór – 25.03.2008 rok	25**	1 250 000,00
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	27**	63 145 228,35
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej-II nabór (15-22.04.09r.)	19	24 545 489,46
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	163	14 224 049,00
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej-II nabór od 15.04.09r.	140	11 837 374,00
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw 05-18.05.09r.	176	27 395 037,01

* kwota naliczonych płatności pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

** liczba wszystkich złożonych wniosków aktualnie rozpatrywanych w biurach powiatowych (bez wycofanych, anulowanych itp.)

** grupy złożyły wniosek o przyznanie pomocy

3. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 30.05.2009r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 820
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności , które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2007	43 802
Liczba rozpatrywanych wniosków w kampanii 2008	43 104

Dane za rok 2007 na dzień 11.09.08r.

Dane za rok 2008 na dzień 28.05.09r.

V. AKTUALNOŚCI

1. SPO – podsumowanie

Dobiega końca rozliczanie Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich na lata 2004 – 2006”.

Z 15 działań dofinansowywanych z tego programu operacyjnego 9 wdrażała ARiMR a po trzy Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA) i Urzędy Marszałkowskie. **ARiMR na 9 wdrażanych działań miała 5,5 miliarda zł i na taką też kwotę podpisała umowy z Beneficjentami co oznacza, że przeznaczone na ten cel środki zostaną wykorzystane w 100%**. Na konta Beneficjentów trafiło już 5,3 miliarda zł. Pozostałe jeszcze do wypłacenia pieniądze zostaną przekazane wnioskodawcom po zamknięciu wszystkich dobiegających końca procedur kontrolnych i rozpatrzeniu odwołań. Wszystkie płatności ze środków Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja ...” muszą zostać zrealizowane do 30 czerwca 2009 r. , bo ta data została wyznaczona jako termin zamknięcia realizacji tego Programu.

Z beneficjentami, którzy realizowali inwestycje w gospodarstwach rolnych, przetwórstwie spożywczym oraz podejmowali i rozwijali na terenach wiejskich działalność pozarolniczą oraz ulepszali infrastrukturę techniczną związaną z rolnictwem ARiMR podpisała ponad 47 tys. umów na dofinansowanie takich projektów. Do rolników inwestujących w rozwój i dostosowanie gospodarstw do wymogów UE trafiło ponad 2,4 mld zł. Z beneficjentami realizującymi takie projekty Agencja podpisała ponad 24 tys. umów. Ponad 23% tych umów przypadało na gospodarstwa, w których głównym kierunkiem produkcji był chów bydła mlecznego, a przeszło 21% na gospodarstwa nastawione na uprawę zbóż. Przedsięwzięcia inwestycyjne zrealizowane przez rolników dotyczyły w 82% zakupu wyposażenia oraz ciągników i maszyn , w blisko 12% rozbudowy, modernizacji budynków i budowli, a w nieco ponad 2% zakładania plantacji wieloletnich.

Ze wsparcia ułatwiającego start zawodowy młodym rolnikom udzielanego z SPO 2004 – 2006 skorzystało ponad 14 tys. rolników. Agencja wypłaciła im wsparcie w łącznej wysokości ponad 707 mln zł. Pomoc w postaci jednorazowej premii wynoszącej 50 tys. zł nie była w tym programie związana z koniecznością realizacji konkretnego projektu.

Firmy, które unowocześniały przetwórstwo i marketing artykułów rolnych otrzymały z SPO „Restrukturyzacja...” ponad 1,6 mld zł. Dofinansowanie pokrywające do 50% kosztów poniesionych na takie inwestycje otrzymało ponad 1100 beneficjentów, z którymi Agencja podpisała umowy. W ponad 18% były to inwestycje przetwórstwa mleka i wyrobu serów, w ponad 15% - produkcji mięsa drobiowego i króliczego, w ponad 8% - produkcji soków, a w ponad 10% - przetwórstwa owoców i warzyw.

Rozwój działalności pozarolniczej na terenach wiejskich ARiMR dofinansowywała w ramach działania „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia alternatywnych źródeł dochodów”. Oddziały Regionalne ARiMR zawarły z beneficjentami ponad 4,1 tys. umów. Podejmowana działalność pozarolnicza dotyczyła w ponad 40% świadczenia drobnych usług na rzecz mieszkańców wsi, w ponad 24% - usług na rzecz rolnictwa i gospodarki leśnej i w prawie 21% - agroturystyki, a w około 7% - usług związanych z działalnością turystyczną i wypoczynkiem. Tego typu projekty ARiMR dofinansowała kwotą blisko 281 mln zł.

Remont dróg wewnętrznych, budowa i modernizacja urządzeń do zaopatrzenia w wodę, modernizacji sieci urządzeń energetycznych na obszarach wiejskich była dofinansowywana w ramach działania „Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem”. Z osobami i firmami realizującymi takie przedsięwzięcia Agencja zawarła blisko 3,4 tys. umów. Otrzymali oni dofinansowanie w wysokości ponad 146 mln zł.

Z działania „Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą i/lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych” ARiMR dofinansowała 39 projektów kwotą 51,6 mln zł.

2. Modernizacja gospodarstw

28 kwietnia ARiMR zakończyła przyjmowanie wniosków od rolników o przyznanie pomocy z działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, finansowanego z PROW 2007 – 2013. Do końca kwietnia Agencja zarejestrowała ponad 19 tys. wniosków, które zostały złożone przez rolników osobiście i dostarczone pocztą. Wnioski te wykorzystują w ponad 117% limit środków przewidziany na to działanie w skali kraju, w tegorocznym naborze.

Na udzielenie wsparcia rolnikom modernizującym gospodarstwa ARiMR może przeznaczyć w ramach tegorocznego naboru 2,53 mld zł. Kwota ta została podzielona na koperty wojewódzkie. Wszystkie wnioski złożone i wysłane pocztą w terminie wezmą udział w losowaniu, które określi kolejność ich rozpatrywania. Losowanie odbędzie się w Centrali ARiMR w Warszawie, osobno dla każdego województwa, nie wcześniej niż 21 dni i nie później niż 30 dni od dnia zakończenia przyjmowania wniosków o pomoc z tego działania. Już teraz wiadomo, że rolnicy z ośmiu województw złożyli podczas tego naboru wnioski o pomoc znacznie przekraczające przyznane tym regionom limity środków. Do tej pory w największym stopniu koperty finansowe wykorzystano w województwie zachodniopomorskim, wielkopolskim, lubuskim i pomorskim. Złożone tam do końca kwietnia wnioski, a także te wysłane pocztą, które dopiero teraz docierają do Agencji, wyczerpały wojewódzkie limity środków odpowiednio w 530,8%, 215,4%, 204,8% i 201,3%. Natomiast w ośmiu województwach przyjęte do tego czasu wnioski nie wyczerpują puli środków przewidzianych dla tych regionów, co oznacza, że wszyscy rolnicy, którzy złożyli tam prawidłowo wypełnione wnioski mogą otrzymać pomoc o jaką się ubiegali. W województwach, w których limit środków przewidzianych na „Modernizację gospodarstw rolnych” na 2009 r. nie został wykorzystany, przewiduje się ogłoszenie jeszcze w tym roku dodatkowych naborów wniosków.

Przewidziane w tegorocznym naborze kwoty na pomoc finansową z działania „Modernizacja gospodarstwa rolnych”, liczby wniosków przyjętych przez poszczególne OR ARiMR oraz stopień wykorzystania limitu środków w poszczególnych województwach przedstawia tabela (dane z 30 kwietnia 2009 roku):

Lp.	Województwo	Limit środków finansowych [w zł]	Liczba złożonych wniosków	Wykorzystanie limitu środków
1	Dolnośląskie	115 174 010,50	302	46,09%
2	Kujawsko - pomorskie	199 980 465,09	1925	151,56%
3	Lubelskie	331 996 391,94	1200	46,34%
4	Lubuskie	21 860 474,05	247	204,81%
5	Łódzkie	263 170 726,50	996	44,53%
6	Małopolskie	107 697 992,83	687	71,75%
7	Mazowieckie	465 596 279,90	3013	88,72%
8	Opolskie	68 345 862,94	715	162,82%
9	Podkarpackie	90 615 337,89	339	42,81%
10	Podlaskie	181 265 568,03	2006	184,27%

11	Pomorskie	91 594 561,28	1 051	201,34%
12	Śląskie	72 519 159,14	366	79,08%
13	Świętokrzyskie	120 892 294,05	1030	92,57%
14	Warmińsko - mazurskie	110 632 111,97	1236	198,73%
15	Wielkopolskie	252 006 511,01	3250	215,39%
16	Zachodniopomorskie	39 328 324,77	1009	530,82%
Razem Działanie		2 532 676 071,87	19372	

Pomoc finansową z działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” mogą otrzymać osoby fizyczne, osoby prawne, wspólnicy spółek cywilnych oraz spółki osobowe prawa handlowego, jeżeli prowadzą działalność rolniczą i są posiadaczami samoistnymi lub zależnymi (np. dzierżawcami) gospodarstwa rolnego o powierzchni przynajmniej 1 ha użytków rolnych lub nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej. Ważne jest, aby było to gospodarstwo, którego wielkość ekonomiczna wynosi co najmniej 4 ESU.

Osoba fizyczna, ubiegająca się o przyznanie pomocy finansowej na inwestycje w swoim gospodarstwie, musi być pełnoletnia i nie mieć ukończonych 60 lat. Ponadto musi posiadać odpowiednie kwalifikacje zawodowe np. wykształcenie rolnicze lub w zależności od posiadanego wykształcenia nierolniczego odpowiedni staż pracy w rolnictwie. Ewentualnie może się ona legitymować tytułem kwalifikacyjnym lub zawodowym w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej trzyletnim stażem pracy w rolnictwie.

Pomoc finansowa może być przeznaczona na pokrycie części kosztów inwestycji poniesionych na: budowę, przebudowę, remont połączony z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej oraz do przechowywania, magazynowania oraz przygotowania do sprzedaży lub sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych z gospodarstwa. W ramach projektów dofinansowanych z działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” można kupić maszyny, urządzenia oraz wyposażenie do produkcji rolnej, przechowywania, magazynowania czy też sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych. Może to być sprzęt do uprawy, pielęgnacji, nawożenia, ochrony, zbioru roślin. Można także sfinansować zakup ciągników i przyczep rolniczych oraz zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego do prowadzenia działalności rolniczej, w tym także programów księgowych.

Jeden wnioskodawca i jedno gospodarstwo może otrzymać maksymalnie, w całym okresie wdrażania PROW 2007 – 2013, pomoc w wysokości 300 tys. zł. W ramach tegorocznego naboru wniosków, pomoc udzielana będzie w formie refundacji od 40% do 60% kosztów kwalifikowalnych poniesionych na inwestycje związane z modernizacją gospodarstw rolnych. Procentowy poziom refundacji zależy od wieku beneficjenta oraz od miejsca realizacji inwestycji. Na przykład, jeżeli rolnik w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie ukończył 40 lat, może otrzymać 50% zwrotu poniesionych kosztów kwalifikowanych. Gdy dodatkowo realizuje inwestycję na terenach o niekorzystnych warunkach gospodarowania objętych dopłatami ONW, na obszarach NATURA 2000 oraz związanych z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej, poziom refundacji tych kosztów wzrasta do 60%.

3. Produkcja ekologiczna

Rolnicy coraz częściej decydują się na uprawę metodami ekologicznymi. Ubiegły rok pod tym względem okazał się rekordowy. Eko-produkcją zajmowało się 15 tysięcy gospodarstw. Wzrosła też powierzchnia upraw do 460 tysięcy hektarów. To co kuleje to zainteresowanie konsumentów. Średnio, na tego rodzaju żywność wydajemy 1 euro rocznie. Duńczycy 80.

W pierwszych miesiącach tego roku obroty wzrosły o 30% w porównaniu z podobnym okresem w zeszłym roku. Ludzie szukają takiej żywności, która im zapewni zdrowie przede wszystkim. Rynek certyfikowanej żywności ekologicznej nie może na dobre ruszyć już od ponad 20 lat. Polska zamiast produkować, sprowadza coraz większe ilości produktów. Nie pomagają optymistyczne dane o wzroście liczby gospodarstw, czy powierzchni upraw. Wciąż produkuje się stosunkowo niewiele, a brak dobrze zorganizowanej dystrybucji – zniechęca rolników do kolejnych inwestycji. Średnio około połowy gospodarstw produkuje coś na rynek. Druga połowa albo na własne spożycie albo coś, co nie daje produkcji na rynek. Problemy z zaopatrzeniem w produkty ekologiczne na krajowym rynku zmuszają coraz częściej importerów do szukania surowców w odległych krajach. mąka, gorczyca czy fasola trafia do nas z Węgier, Czech czy Niemiec - nasiona lnu już z Kanady.

4. Rozwój mikroprzedsiębiorstw

Od 5 do 18 maja br. ARiMR przyjmuje wnioski o przyznanie pomocy na „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, finansowane z PROW 2007–2013. ARiMR przyjęła w pierwszym dniu naboru 77 takich wniosków, z tego 20 w woj. podkarpackim.

Wszystkie wnioski o przyznanie pomocy złożone w OR ARiMR i wysłane w dniach od 5 do 18 maja br. pocztą (o dotrzymaniu terminu decyduje data stempla pocztowego na przesyłce) wezmą udział w losowaniu, które określi kolejność ich rozpatrywania. Losowanie zostanie przeprowadzone za pomocą systemu teleinformatycznego w Centrali ARiMR w Warszawie, osobno dla każdego z 16 województw, w terminie od 21 do 30 dni od zakończenia naboru wniosków z tego działania. Na pomoc finansową w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” przeznaczona została w tym naborze wniosków kwota 1,25 mld zł, którą podzielono na koperty wojewódzkie.

Przewidziane w 2009 r. kwoty na pomoc finansową z działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, liczby wniosków przyjętych w pierwszym dniu naboru przez poszczególne OR ARiMR oraz stopień wykorzystania limitu środków w poszczególnych województwach przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Województwo	Limit środków finansowanych [w zł]	Liczba złożonych wniosków	Wykorzystanie limitu środków
1	Dolnośląskie	73 377 809,38	0	0,00%
2	Kujawsko – pomorskie	69 105 816,19	3	0,40%
3	Lubelskie	96 371 196,70	5	0,62%
4	Lubuskie	33 799 026,69	0	0,00%
5	Łódzkie	76 016 394,30	5	1,23%
6	Małopolskie	136 326 924,48	6	0,74%
7	Mazowieckie	152 661 024,58	4	0,63%

8	Opolskie	41 966 076,74	1	0,07%
9	Podkarpackie	103 533 074,46	20	2,85%
10	Podlaskie	42 343 017,44	5	2,10%
11	Pomorskie	60 813 116,32	7	2,38%
12	Śląskie	83 555 212,77	4	1,20%
13	Świętokrzyskie	59 054 058,24	5	1,12%
14	Warmińsko – mazurskie	50 133 122,40	2	0,78%
15	Wielkopolskie	128 285 515,49	6	0,53%
16	Zachodniopomorskie	49 127 950,11	4	1,26%
W kraju		1 256 469 336,29	77	

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa, jeśli w którymś z województw zebrane wnioski nie wyczerpią tzw. koperty regionalnej odbędzie się tam kolejny nabór wniosków.

O pomoc w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” mogą ubiegać się osoby fizyczne oraz osoby prawne podejmujące lub już prowadzące działalność gospodarczą, a także spółki prawa handlowego nieposiadające osobowości prawnej, jak również wspólnicy spółek cywilnych prowadzący działalność gospodarczą. W przypadku istniejących przedsiębiorców, ważne jest aby podmioty te posiadały status mikroprzedsiębiorcy, czyli zatrudniały poniżej 10 osób, a wielkość obrotów (lub sumy bilansowej) nie przekraczała równowartości 2 mln euro rocznie.

Pomoc może być przyznana na projekty uzasadnione ekonomicznie, obejmujące wyłącznie inwestycje związane z podejmowaniem lub prowadzeniem działalności gospodarczej. Przygotowany biznes plan musi zakładać utworzenie przynajmniej jednego nowego miejsca pracy. Ważne jest również, aby w okresie ostatnich 2 lat, poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie pomocy w ramach tegorocznego naborze, wnioskodawca nie uzyskał pomocy w ramach działania „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienie”, objętego Programem Operacyjnym „Kapitał Ludzki, 2007-2013”. Ponadto pomoc może być przyznana jeżeli miejsce zamieszkania przedsiębiorcy (w przypadku osoby fizycznej i wspólników spółki cywilnej) albo siedziba, oddział (w przypadku pozostałych podmiotów gospodarczych) oraz miejsce położenia nieruchomości, dla operacji związanych m. in. z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, znajduje się w przypadku podmiotów podejmujących lub wykonujących działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, grup producentów rolnych, wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw oraz organizacji producentów owoców i warzyw, w miejscowości należącej do gminy:

- wiejskiej,
- miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, lub
- miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców.

Natomiast jeżeli firmy podejmują lub świadczą usługi dla innych podmiotów niż wymienione wyżej, ich miejsce zamieszkania albo siedziba, oddział oraz miejsce realizacji inwestycji musi znajdować się w miejscowości należącej do gminy:

- wiejskiej,

- miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
- miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców.

Pomoc z działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” może być przyznana na podejmowanie lub rozwijanie działalności w zakresie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, usług dla ludności czy też sprzedaży hurtowej i detalicznej. Wsparcie można otrzymać również na działalność w zakresie rzemiosła lub rękodzielnictwa, robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych, a także na prowadzenie lub rozwijanie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem. Pomocą na „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” mogą być objęte również inwestycje związane z przetwórstwem produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, magazynowaniem lub przechowywaniem towarów, wytwarzaniem produktów energetycznych z biomasy oraz rachunkowością, doradztwem lub usługami informatycznymi. Podmioty planujące rozpoczęcie świadczenia lub już świadczące usługi transportowe czy też komunalne są także uprawnione do ubiegania się o pomoc z tego działania. Refundacji podlega część kosztów poniesionych przez przedsiębiorcę na budowę, przebudowę lub remont połączony z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych oraz nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki. Refundacji ze środków działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” może podlegać także część kosztów kwalifikowanych poniesionych na zagospodarowanie terenu, zakup maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia oraz zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu podejmowanej lub rozwijanej działalności nierolniczej. Mikroprzedsiębiorcy mogą starać się także o dofinansowanie zakupu środków transportu, lecz należy mieć na uwadze, że refundacji nie podlegają koszty zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu łącznie z kierowcą mniej niż 8 osób. Należy również pamiętać, że pomoc udzielana w ramach tego działania posiada status pomocy de minimis.

Pomoc na „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” przyznawana jest w formie refundacji maksymalnie 50% kosztów kwalifikowanych poniesionych na realizację inwestycji. Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 jest uzależniona od liczby nowych miejsc pracy powstałych w wyniku przeprowadzonej inwestycji i nie może przekroczyć:

- 100 tys. zł - jeśli ekonomiczny plan operacji, tzw. biznes plan, przewiduje utworzenie od 1 do 2 nowych miejsc pracy,
- 200 tys. zł - jeśli ekonomiczny plan operacji przewiduje utworzenie więcej niż 2 i mniej niż 5 nowych miejsc pracy,
- 300 tys. zł - jeśli ekonomiczny plan operacji przewiduje utworzenie co najmniej 5 nowych miejsc pracy.

W przypadku, gdy operacja dotyczy wyłącznie działalności związanej z przetwórstwem lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych, w tym jadalnych produktów leśnych, która jest wymieniona w wykazie działalności wspieranych w ramach działania 123 „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” objętego PROW 2007-2013, maksymalna kwota pomocy wynosi 100 tys. zł.

Należy pamiętać, że zwiększony stan zatrudnienia o powstałe nowe miejsca pracy musi zostać zachowany przez okres dwóch lat od momentu otrzymania z ARiMR ostatniej raty pomocy w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Jest to bardzo

ważny warunek, ponieważ niespełnienie go może spowodować windykację wypłaconych beneficjentowi środków finansowych z tego działania.

5. Grunty rolne

Ceny państwowych gruntów ornych mimo niewielkiego kwartalnego spadku utrzymują się wysokim i stabilnym poziomie. Ziemi w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych jest coraz mniej. A na dodatek z końcem roku zniknął preferencyjny kredyt na zakup ziemi.

Sytuacja, która występuje w rolnictwie i która ma miejsce w całej gospodarce, również w jakimś sensie przełożyła się na wyniki osiągane przy sprzedaży gruntów rolnych. Najtańsze grunty można obecnie kupić w na Lubelszczyźnie i w Lubuskiem. Tam cena za hektar nie przekracza 11 tysięcy złotych. Na drugim biegunie mamy województwa śląskie, kujawsko-pomorskie i wielkopolskie. Średnia cena hektara to ponad 20 tysięcy złotych. W państwowym zasobie pozostało jeszcze 328 tysięcy hektarów ziemi. Aby usprawnić ich sprzedaż Agencja zdecydowała się między innymi na obniżkę wadium od rolników stających w przetargach. Ze strony Agencji jest łatwiej, niestety trudniej z bankami. Ale to nie koniec problemów z kredytami na zakup ziemi do oprocentowania, których dopłaca rząd. Komisja Europejska zgodziła się na ich udzielanie tylko do końca roku. Teraz trzeba przekonać Brukselę, aby zgodę przedłużyła, a to nie będzie proste. Bez zgody Brukseli nie będzie możliwa realizacja rządowych planów prywatyzacji miliona 800 tysięcy hektarów ziemi, które państwo w tej chwili wydzierżawia.

6. Czynsz dzierżawy

Jak wynika z najnowszych danych w I kwartale br. średni czynsz dzierżawny ustabilizował się na poziomie 5,3 dt pszenicy za 1 ha. Praktycznie nie zmienił się w stosunku do IV kwartału 2008 r. (5,2 dt/1ha) natomiast jest niższy od średniego czynszu za 2008 r. (6,9 dt/ha). Stawka czynszu w wysokości 5,3 dt/ha dotyczy tylko umów zawartych w pierwszych trzech miesiącach br. W latach ubiegłych czynsz dzierżawny za 1 ha gruntów dzierżawionych z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa wynosił odpowiednio: 2004 r. – 3,5 dt, 2005 r. – 3,8 dt, 2006 r. – 4,0 dt, 2007 – 6,7 dt. W I kwartale br. Agencja wydzierżawiła nieruchomości o powierzchni 5 800 ha podpisując 367 umów. W ostatnim okresie Agencja odnotowuje spadek zainteresowania wydzierżawianiem gruntów. Dzierżawa jest najważniejszą formą rozdysponowania nieruchomości stosowaną przez ANR i obejmuje $\frac{3}{4}$ powierzchni gruntów pozostających w Zasobie (2,33 mln ha).

Systematycznie zmniejsza się powierzchnia gruntów będących w dzierżawie. Największa część Zasobu była w dzierżawie w 1996 r. (2,9 mln ha). Obecnie w dzierżawie pozostaje 1,77 mln ha głównie w województwach Polski zachodniej i północnej. W województwach: opolskim, dolnośląskim, lubuskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim Agencja przejęła do Zasobu ok. 3,9 mln ha, tj. 83% wszystkich przejętych nieruchomości, które od początku lat 90-tych użytkują w tych województwach blisko 1,6 mln ha (87 %) całej dzierżawionej powierzchni. Spośród ok. 113 tys. trwających umów dzierżawy, umowy dotyczące nieruchomości powyżej 100 ha stanowią 2,5% (ok. 3000 umów) i obejmują powierzchnię ok. 1,2 mln ha.

7. Produkty regionalne

Spośród 800 produktów regionalnych zarejestrowanych w Unii Europejskiej, Polska ma zaledwie 10. W dodatku od niedawna. To stawia nas na jednym z ostatnich miejsc w Europie. Problemem w tym, że polscy producenci niechętnie składają wnioski do Brukseli. Do większej aktywności namawia Polaków Komisja Europejska. Tym bardziej, że do 2013 na promocję produktów regionalnych mamy do wydania 110 milionów euro.

Włoscy producenci do tej pory zarejestrowali już 200 specjałów. Podobnie Niemcy. Polska na tle innych krajów Europy zrobiła w tym kierunku wyjątkowo mało, choć potencjał ma spory. Problem w tym, że takich opinii o naszej żywności w Brukseli jak i w całej Unii jest niewiele. Mało kto zna polskie produkty, bo prawie nikt o nich nie słyszał. Jedyne rozwiązanie to promocja. Tym bardziej że są na to pieniądze. Jest jednak warunek. Konieczność rejestracji. Biurokracja i finanse to jednak nie wszystko. W Polsce wciąż brakuje dużych organizacji skupiających producentów. Nadmierne rozdrobnienie branży rolno-spożywczej nikomu nie służy. Przyznają to nawet sami producenci. W tej chwili na unijnej liście produktów prawnie chronionych są między innymi bryndza podhalańska, oscypek, rogal świętomarciński, miody pitne. O rejestrację ubiegają się kolejne. W sumie ponad 20 polskich specjałów.

8. Działalność pozarolnicza

Od 15 kwietnia do 15 maja Oddziały Regionalne ARiMR przyjęły w skali kraju 1907 wniosków o przyznanie pomocy z działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, finansowanego z PROW 2007 -2013. Największe zainteresowanie tym działaniem jest w Wielkopolsce. Oddział Regionalny ARiMR przyjął tam 405 wniosków, które wyczerpują w 119,40% pulę środków przewidzianą w br. dla tego regionu.

Niewiele brakuje też do zakończenia przyjmowania wniosków w woj. pomorskim i woj. warmińsko-mazurskim, gdzie rolnicy złożyli do tej pory 138 i 134 wnioski, wykorzystując limit środków odpowiednio w 110% oraz w 111,86%. Do wykorzystania w 100% tegorocznego limitu środków niewiele brakuje w woj. zachodniopomorskim. Rolnicy złożyli tam do 15 maja 78 wniosków o wsparcie na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”. Natomiast w niewielkim stopniu, jak do tej pory, zainteresowani są możliwością skorzystania z tej pomocy rolnicy z województw łódzkiego i świętokrzyskiego. Ostatnim dniem przyjmowania wniosków na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” w danym województwie będzie następny dzień po dniu, w którym przyjęte wnioski wyczerpią w co najmniej 120% limit środków przewidzianych dla tego regionu, lecz nie później niż 31 grudnia 2009 r.

Na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” przewidziano w tegorocznym naborze ponad 370,8 mln zł. Środki te zostały podzielone na koperty wojewódzkie. Rolnik lub jego domownik może otrzymać do 100 tys. zł na rozwój działalności innej niż rolnicza, a średnia kwota, o jaką ubiegają się w tym naborze wynosi blisko 83 tys. zł w przeliczeniu na jeden wniosek.

Liczba złożonych wniosków i stopień wykorzystania limitu finansowego w poszczególnych województwach, 15 maja 2009 r.

Lp.	Województwo	Limit środków finansowych [w zł]	Liczba złożonych wniosków	Wykorzystanie limitu środków
1	Dolnośląskie	13 537 029,18	66	37,29%
2	Kujawsko - pomorskie	17 357 071,42	125	61,58%
3	Lubelskie	53 220 931,42	141	20,15%
4	Lubuskie	5 600 253,12	58	85,94%
5	Łódzkie	35 715 509,82	41	9,61%
6	Małopolskie	32 155 083,68	84	20,18%
7	Mazowieckie	59 340 412,35	231	32,64%
8	Opolskie	8 010 953,34	42	38,64%
9	Podkarpackie	26 999 885,47	96	22,94%
10	Podlaskie	21 993 041,82	177	63,89%
11	Pomorskie	10 458 746,59	138	110,00%
12	Śląskie	11 163 413,22	46	34,70%
13	Świętokrzyskie	27 667 467,84	45	13,54%
14	Warmińsko - mazurskie	10 236 219,14	134	111,86%
15	Wielkopolskie	30 782 839,07	405	119,40%
16	Zachodniopomorskie	6 638 708,74	78	99,57%
W kraju		370 877 566,24	1 907	x

9. Zalesianie gruntów

Rolnicy, którzy zalesili grunty rolne oraz grunty inne niż rolne w ramach PROW 2007- 2013, złożyli do 15 maja br. ponad 2,1 tys. wniosków o wypłatę w 2009 r. premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej. Ponad 2 tys. rolników ubiega się o premie za zalesione grunty rolne, a blisko 100 – za grunty inne niż rolne. Najwięcej wniosków przyjęły biura powiatowe ARiMR na Mazowszu – około 350 i w woj. podkarpackim – blisko 250. Zgodnie z tym programem, premia pielęgnacyjna przysługuje rolnikowi przez 5 lat a premia zalesieniowa przez 15 lat na udane uprawy leśne.

W związku ze zmianą przepisów, począwszy od 2009 r. wnioski o wypłatę premii za grunty rolne i grunty inne niż rolne zalesione w ramach PROW 2007-2013 należało złożyć w terminie od 15 marca do 15 maja w Biurze Powiatowym ARiMR, do którego rolnik składał wcześniej wniosek o przyznanie pomocy na zalesianie. Ponieważ w tym roku 15 marca wypadł w niedzielę, przyjmowanie wniosków rozpoczęło się w poniedziałek 16 marca. Wniosek o wypłatę premii za grunty zalesione w ramach PROW 2007-2013, może być złożony jeszcze do 9 czerwca 2009 roku. Jednak będzie to skutkowało zmniejszeniem o 1% kwoty należnych premii za każdy dzień roboczy spóźnienia.

Nie uległ natomiast zmianie termin przyjmowania wniosków kontynuacyjnych od rolników, którzy zalesili grunty rolne w latach 2004-2006 w ramach wdrażanego wtedy Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wnioski o wypłatę płatności, za zalesione wtedy grunty rolne, należy złożyć w terminie od 1 czerwca do 15 lipca 2009 r.

10. System jakości żywności

Największe zainteresowanie otrzymaniem pomocy finansowej z działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” wykazują rolnicy i producenci rolni z województw podkarpackiego oraz małopolskiego. Oddziały Regionalne ARiMR przyjęły tam odpowiednio 652 wnioski na łączną kwotę wsparcia 3,25 mln zł oraz 386 wniosków na kwotę blisko 1,95 mln zł. W całym kraju rolnicy i producenci rolni złożyli 1756 wniosków w których ubiegają się o przyznanie pomocy finansowej w wysokości 9,4 mln zł.

Działanie to zostało uruchomione 15 kwietnia br, a pula środków przewidziana w całym okresie wdrażania PROW 2007 – 2013 na dofinansowanie udziału rolników w systemach jakości żywności wynosi 100 mln euro. Termin składania wniosków w ramach tego działania upływie z końcem dnia roboczego następującego po dniu podania do publicznej wiadomości informacji, że zapotrzebowanie na środki finansowe wynikające ze złożonych wniosków osiągnęło co najmniej 110% dostępnych środków finansowych.

Liczba złożonych wniosków oraz kwota o jaką ubiegają się rolnicy w poszczególnych województwach:

Lp.	Województwo	Liczba złożonych wniosków	Łączna maksymalna prognozowana kwota pomocy [zł]
1	Dolnośląskie	79	430 750,00
2	Kujawsko - pomorskie	13	134 900,00
3	Lubelskie	145	985 200,00
4	Lubuskie	14	69 720,00
5	Łódzkie	27	248 470,00
6	Małopolskie	386	1 948 590,00
7	Mazowieckie	54	321 540,00
8	Opolskie	1	4 980,00
9	Podkarpackie	652	3 255 730,00
10	Podlaskie	166	835 450,00
11	Pomorskie	13	91 050,00
12	Śląskie	33	164 340,00
13	Świętokrzyskie	10	76 110,00
14	Warmińsko – mazurskie	105	522 900,00
15	Wielkopolskie	7	61 170,00
16	Zachodniopomorskie	51	253 980,00
W kraju		1 756	9 404 880,00

Działanie „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 jest adresowane do producentów rolnych, wytwarzających produkty przeznaczone do spożycia przez ludzi, bezpośrednio lub po przetworzeniu, w ramach wspólnotowych systemów jakości żywności oraz uznanych, krajowych systemów jakości żywności. Rolnicy korzystający z tego działania mogą ubiegać się m.in. o zwrot, do określonej kwoty, kosztów uzyskiwania certyfikatów i świadectw jakości oraz składek członkowskich wnoszonych na rzecz grupy producentów.

Możliwość skorzystania z 5 - letniej pomocy finansowej przysługuje rolnikom wytwarzającym w ramach wspólnotowych systemów jakości żywności produkty, które są wpisane do rejestru Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności, a także do rejestru Chronionych Nazwy Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz produkty rolnictwa ekologicznego. Możliwość skorzystania z takiej pomocy przysługuje również

rolnikom, którzy wytwarzają produkty w ramach krajowych, uznanych systemów jakości żywności. Obecnie tym działaniem objęty jest jeden taki system - Integrowanej Produkcji.

Wysokość pomocy jaką może otrzymać rolnik lub producent rolny z działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” uzależniona jest od tego, w jakim systemie jakości uczestniczy. Maksymalna kwota rocznej pomocy, jaką można uzyskać wynosi:

3200 zł - w systemach Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności oraz Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych.

996 zł - w systemie Rolnictwa ekologicznego

2750 zł - w systemie Integrowanej Produkcji (w tym do 750 zł koszty składki na rzecz grupy producentów oraz zakupu publikacji na temat IP i zakupu pułapek feromonowych i lepowych).

Można jednocześnie ubiegać się o wsparcie, wypełniając osobne wnioski o pomoc, a potem o płatność, z tytułu uczestniczenia w różnych systemach jakości żywności albo w związku z wytwarzaniem różnych produktów posiadających Gwarantowaną Tradycyjną Specjalność, Chronioną Nazwę Pochodzenia lub Chronione Oznaczenie Geograficzne. Roczna suma uzyskiwanego wsparcia nie może być wyższa niż równowartość 3000 euro na gospodarstwo. Pomoc może być przeznaczona na zwrot kosztów kontroli, po przeprowadzeniu których wydaje się:

- certyfikaty zgodności lub świadectwa jakości handlowej produktów wytwarzanych w ramach systemów Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności oraz Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych (dotyczy systemów: ChNP-ChOG, GTS);
- certyfikaty zgodności wydane przez upoważnioną jednostkę certyfikującą, potwierdzające, że płody rolne nieprzetworzone oraz produkty z nich powstałe, w tym także zwierzęta oraz produkty i przetwory pochodzenia zwierzęcego, zostały wyprodukowane lub przetworzone zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2092/91 lub certyfikatu, o którym mowa w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz. Urz. UE L 250 z 18.09.2008, str. 1), w załączniku XII (dotyczy systemu: Rolnictwo ekologiczne);
- certyfikaty poświadczające stosowanie integrowanej produkcji. Do tych kosztów zalicza się także koszty poniesione na uzyskanie zaświadczeń o nieprzekroczeniu w roślinach i produktach roślinnych dopuszczalnych poziomów pozostałości środków ochrony roślin, metali ciężkich, azotanów i innych pierwiastków oraz substancji szkodliwych (dotyczy systemu: IP).

Wsparcie może być przeznaczone także na zwrot kosztów składek poniesionych na rzecz grup producentów, które dostarczają swoim członkom w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku o płatność odpowiednich usług wynikających z uczestnictwa w systemach jakości żywności, np. kontroli czy szkoleń. Pomocą może być także objęty zakup

specjalistycznych publikacji na temat prowadzenia produkcji integrowanej oraz zakupu pułapek feromonowych i lepowych (dotyczy systemu Integrowanej Produkcji).

11. Sprzedaż działek inwestycyjnych

Agencja Nieruchomości Rolnych jak sama nazwa wskazuje zajmuje się głównie gruntami ornymi. Ale nie tylko. Ważną częścią jej dochodów jest sprzedaż działek inwestycyjnych. Te w przeciwieństwie do ziemi rolniczej mogą kupić wszyscy. A właściwie nie wszyscy, ale niewielka garstka najbogatszych przedsiębiorców.

W zasobach Agencji Nieruchomości Rolnych znajduje się 60 tysięcy hektarów ziemi nie-rolniczej. Aż 1/3 w obrębie dużych aglomeracji. Znajdują się one w bardzo atrakcyjnych lokalizacjach na przykład niedaleko Wrocławia w promieniu 25 kilometrów, mamy około 20 tysięcy hektarów, jeżeli chodzi o Warszawę to mamy około 2,5 tysiąca hektarów tych gruntów. Budżet państwa ze sprzedaży takich gruntów zarobił od 2004 roku około 730 milionów złotych. Tylko rok temu była to kwota ćwierć miliarda złotych. Taka ziemia jest wyjątkowo droga. Ceny wahają się od kilkudziesięciu tysięcy złotych za hektar gruntów przemysłowych do kilku milionów za działki budowlane w dużych miastach. W przeciwieństwie do zakupu ziemi rolniczej tu do przetargu może stanąć każdy. Największą grupę gruntów nie-rolniczych stanowią ziemię pod inwestycje przemysłowe, mieszkaniowe, usługowe, rekreacje, turystykę oraz działki kwalifikujące się pod budowę elektrowni wiatrowych.

12. Rybackie wsparcie

Jest już pewne. Rybacy dostaną wsparcie. Wreszcie rusza program pomocy dla rybaków.

Po 2015 roku polskie rybołówstwo będzie funkcjonowało zupełnie inaczej niż dziś. Wpływ na to ma mieć blisko 100 milionów euro z unii europejskiej. Pomoc skierowana jest do rybołówstwa morskiego, do podmiotów zajmujących się hodowlą oraz przetwórstwem ryb, a także do instytucji naukowo-badawczych, organizacji rybackich i szeroko pojętych organizacji publicznych. Program będzie podzielony na pięć tak zwanych osi priorytetowych. Dwa pierwsze działania z tego programu ruszą prawdopodobnie jesienią. Będą to rekompensaty dla rybaków, którzy ze względu na ograniczenie połowów dorszy będą mieli 120 dniowe przerwy w połowach. Drugie działanie to pomoc na złomowanie statków i kutrów rybackich.

13. Pomoc dla środowisk popegeerowskich

Ministerstwo rolnictwa uruchomiło program pomocy dla środowisk popegeerowskich. Przez 3 lata na jego realizację zostanie przeznaczonych 180 milionów złotych.

Tylko w tym roku na ten cel z budżetu Agencji Nieruchomości Rolnych zostanie przekazane ponad 60 milionów złotych. To dużo poniżej potrzeb, ale i tak zdaniem środowisk popegeerowskich wielka zmiana w porównaniu z poprzednimi latami. O udzielenie bezzwrotnej pomocy finansowej będą mogły starać się gminy i spółdzielnie mieszkaniowe. Dotacje będzie można przeznaczyć na remont przejętych od Agencji Nieruchomości Rolnych zamieszkałych lokali, budynków, a także dróg. Wnioski można składać w oddziałach terenowych Agencji. Dzięki temu programowi zostanie zrealizowanych około 200 projektów w skali całego kraju. Program ma obowiązywać do końca 2011 roku.

14. Zalesianie

Rusza kolejna edycja programu zalesiania. Wnioski można składać do końca lipca.

Pod zalesianie można przeznaczyć grunty rolne oraz ugory, na których są już tak zwane samosiejki. O dotacje mogą występować rolnicy, którzy dostają dopłaty bezpośrednie lub jednostki samorządu terytorialnego. Minimalna powierzchnia tych gruntów musi mieć 0,5 ha. Natomiast dodatkowym wymogiem to jest to, że działka, która jest zalesiona powinna mieć szerokość nie mniejszą niż 20 metrów. Wniosek można złożyć także w grupie. Co najmniej trzech rolników musi wtedy posadzić las na sąsiadujących ze sobą gruntach o minimalnej powierzchni dwóch hektarów.

Prace zalesieniowe można rozpocząć dopiero po otrzymaniu postanowienia o spełnieniu odpowiednich warunków. Do tej pory z unijnego wsparcia na zalesianie trafiło do rolników ponad 100 milionów złotych.

VI. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. III Ogólnopolski Kongres Odnowy Wsi

W dniach 28-30 maja 2009 roku w Podlesicach, gminie Kroczyce, na terenie Jury Krakowsko-Częstochowskiej odbył się **III Ogólnopolski Kongres Odnowy Wsi**. Organizatorem wydarzenia był Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Gminy Kroczyce oraz Śląski Związek Gmin i Powiatów, posiadający bogate doświadczenie w zakresie wspierania lokalnych inicjatyw.

Kongres był wspaniałą okazją do spotkania wielu osób realizujących odnowę wsi w swoich regionach. W ramach kongresu zostały zaprezentowane osiągnięcia i efekty dotychczasowych działań w zakresie odnowy i rozwoju obszarów wiejskich w różnych regionach kraju.

Treści kongresu przedstawione były w formie wykładów, warsztatów, a także paneli dyskusyjnych, podsumowanych debatą regionów. Prowadzącymi i wykładowcami byli znani i cenieni przedstawiciele świata nauki, specjaliści zajmujący się tematyką rozwoju obszarów wiejskich oraz liderzy wiejscy.

W ramach kongresu odbyły się także wyjazdy studyjne, będące odśłoną osiągnięć gmin województwa śląskiego, które dzięki swojemu zaangażowaniu i dobrej organizacji wyróżniły się łącząc swój rozwój z dbałością o zachowanie tradycji i wartości kulturowych regionu.

Część artystyczną Kongresu uświetniły występy zespołów, orkiestr i kapel regionalnych. W trakcie trwania imprezy laureaci konkursów: „Piękna Wieś Województwa Śląskiego” oraz „Przedsięwzięć Odnowy Wsi” mieli okazję do zaprezentowania własnych produktów regionalnych. Swoją wizerunek przedstawiły także Lokalne Grupy Działania z terenu województwa śląskiego.

Jednocześnie w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich zorganizowany został wyjazd studyjny, w którym udział wzięli pracownicy Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa, Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej, przedstawiciele Lokalnych Grup Działania z naszego województwa oraz osoby działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Zgodnie z programem imprezy, uczestnicy wyjazdu wzięli udział w warsztatach, panelach dyskusyjnych, sieciowaniu regionów oraz wyjazdach studyjnych po województwie śląskim.

Podsumowując, Kongres stworzył możliwość poznania dobrych praktyk i projektów powstałych w ramach programów na rzecz odnowy wsi. Poza tym zainspirował samorządy do tworzenia i rozwiązywania własnych programów w zakresie odnowy wsi, które przy udziale środków unijnych wpływają na wizerunek i rozwój polskiej wsi.

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- oraz informacji prasowych.